

2. 4. 2014

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Pár vět k rozsudku Soudního dvora ve věci pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel

Dne 24.10.2013 vynesl Soudní dvůr pod sp.zn. C-22/12 rozhodnutí o předběžné otázce v řízení vedeném Krajským soudem v Prešově mezi účastníky Katarína Haasová proti Rastislavu Petříkovi a Blance Holingové, ve kterém se vyjádřil k výkladu evropských norem vztahujících se k pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel a náhradě nemajetkové újmy.

Předběžná otázka a rozsudek Soudního dvora

Slovenský soud v dané věci řešil spor ohledně povinnosti nahradit újmu z titulu občanskoprávní odpovědnosti za škodu způsobenou provozem motorového vozidla, která byla žalobkyní a její nezletilé dceři způsobena v důsledku usmrcení manžela a otce žalobkyň při dopravní nehodě, k níž došlo na území České republiky a kterou způsobil R. Petřík, který řídil osobní vozidlo vlastněné B. Holingovou.

V rámci daného sporu byla ze strany krajského soudu položena Soudnímu dvoru předběžná otázka, zda se mají relevantní ustanovení evropských směrnic[1] vykládat tak, že brání takové vnitrostátní právní úpravě (jako je mj. právní úprava obsažená v § 6 českého zákona č. 168/1999 o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla), podle níž občanskoprávní odpovědnost za škodu způsobenou provozem motorového vozidla nekryje nemajetkovou újmu vyjádřenou v peněžitě formě, kterou utrpěli pozůstalí po obětech dopravní nehody způsobené provozem motorového vozidla.

Soudní dvůr dospěl k závěru, že článek 3 odst. 1 první směrnice, čl. 1 odst. 1 a 2 druhé směrnice a článek 1 první pododstavec třetí směrnice musejí být vykládány v tom smyslu, že povinné pojištění občanskoprávní odpovědnosti za škodu způsobenou provozem motorového vozidla musí pokrývat náhradu nemajetkové újmy, kterou utrpěly osoby blízké obětí usmrcených při dopravních nehodách, pokud tuto náhradu škody z titulu občanskoprávní odpovědnosti pojištěného upravují vnitrostátní právní předpisy použitelné na spor v původním řízení.

Stručně řečeno, Soudní dvůr rozhodl, že tzv. povinné ručení musí krýt i náhradu nemajetkové újmy uplatněné pozůstalými po oběti dopravní nehody z titulu ochrany osobnosti.

Dopad do české právní úpravy

Vzhledem k tomu, že předmětný rozsudek Soudního dvora se zabýval přímo českou právní úpravou, v jeho odůvodnění se explicitně uvádí, že odpovědnost pojištěnce vyplývající z § 11 a 13 zák. č.

[40/1964](#) Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ObčZ“) má občanskoprávní povahu, a proto spadá do hmotného vnitrostátního práva upravujícího občanskoprávní odpovědnost, na které odkazují výše uvedené směrnice. Je tedy více než zřejmé, že závěr Soudního dvora dopadá i na náhradu újmy pozůstalých z titulu ochrany osobnosti dle § 11 a násl. ObčZ.

Zároveň je třeba mít na vědomí, že předmětný rozsudek je relevantní pro náhradu nemajetkové újmy, ke které došlo do 31.12.2013, jelikož od 1.1.2014 je dle zák. č. [89/2012](#) Sb., „nový“ občanský zákoník (dále jen „NOZ“) v účinnosti nová právní úprava, která interpretační problém předestřený v rámci dané prejudiciální otázky eliminuje. Nová právní úprava totiž důsledně rozlišuje náhradu škody (tj. na majetku) a náhradu nemajetkové újmy (tj. vždy na nemajetkových právech jako např. zdraví či duševní útrapy). Novelizovaný zákon č. [168/1999](#) Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla pak výslovně uvádí, že upravuje pojištění odpovědnosti za újmu (oproti dřívějšímu užšímu pojmu škoda) způsobenou provozem vozidla, tedy kryje i zásah do nemajetkových práv poškozených osob.

Lze tedy uzavřít, že i v případech soudních sporů o náhradu nemajetkové újmy vedených mezi pozůstalými, jako žalobci, a žalovaným viníkem dopravní nehody, ke které došlo do 31.12.2013, by do řízení měla jako vedlejší účastník na straně žalovaného vstoupit pojišťovna, u níž měl žalovaný uzavřeno tzv. povinné ručení. Praxe (alespoň dle zkušenosti autorů) je však odlišná a pojišťovny svůj vstup do řízení o náhradu nemajetkové újmy odmítají s tím, že rozsudkem interpretované směrnice nebyly do českého právního řádu správně implementovány.

Žalovaný viník dopravní nehody, který bude povinen na základě rozhodnutí soudu zaplatit pozůstalým zadostiučinění za utrpěnou nemajetkovou újmu, má tedy v takovém případě možnost obrátit se na vnitrostátní soud s žalobou proti státu za škodu způsobenou neprovedením řádné transpozice a implementace předmětných směrnic[2], v důsledku čehož byl žalovaný povinen uhradit pozůstalým zadostiučinění z vlastních prostředků, ačkoliv dle interpretace evropského práva Soudním dvorem je tato nemajetková újma kryta pojištěním z tzv. povinného ručení.

Závěr

Rozsudek Soudního dvora ze dne 24.10.2013 (sp.zn. C-22/12) výrazným způsobem rozšířil rozsah náhrady škody (újmy), která má být kryta z tzv. povinného ručení dle zák. č. [168/1999](#) Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla, ve znění účinném do 31.12.2013, a to tak, že kryje i nemajetkovou újmu, kterou utrpěly osoby blízké oběti dopravní nehody. Vzhledem k tomu, že právní úprava v České republice až do konce roku 2013 nekorespondovala s interpretovanými směrnicemi, může se viník dopravní nehody, který uhradil pozůstalým nemajetkovou újmu nad rámec plnění z tzv. povinného ručení, domáhat refundace této úhrady vůči státu prostřednictvím žaloby na škodu způsobenou nesprávnou implementací evropského práva.

JUDr. Tereza Jelínková,
advokát a společník

Mgr. Bc. Adam Hlaváč,
advokát

[ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ JELÍNEK s.r.o.](#)

Pardubice-Dražkovice 181
533 33 Pardubice

Tel.: +420 466 310 691

Fax: +420 466 310 691

e-mail: advokati@advokatijelinek.cz

[1] Konkrétně čl. 3 odst. 1 směrnice Rady 72/166/EHS ze dne 24. dubna 1972 o sblížení právních předpisů členských států týkajících se pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel a kontroly povinnosti uzavřít pro případ takové odpovědnosti pojištění (dále jen „první směrnice“), čl. 1 odst. 1 a 2 směrnice Rady 84/5/EHS ze dne 30. prosince 1983 o sblížení právních předpisů členských států týkajících se pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel (dále jen „druhá směrnice“) a čl. 1, první pododstavec směrnice Rady 90/232/EHS ze dne 14. května 1990 o sblížení právních předpisů členských států týkajících se pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel (dále jen „třetí směrnice“)

[2] Odpovědnost členského státu za porušení povinností uložených evropským právem byla poprvé zavedena rozsudkem ESD ve spojených věcech C-6/1990 a C-9/1990 Andrea Francovich a Daniela Bonifaci a ostatní v. Italská republika, ze dne 19. listopadu 1991.

Další články:

- [Vnosy do společného jmění manželů a jejich valorizace v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu a Ústavního soudu](#)
- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)